

Obsah

Úvodem	7	Zázračná uzdravení	70
1. Prehistorie výskytu nemocí a jejich léčeni	11	Zdravotnická opatření, profese a instituce	70
Životní podmínky a demografický vývoj prehistorických a raně historických populací	12	Zdravotnické zákonodárství	70
Nemoci a úrazy	14	<i>Dohled pražské lékařské fakulty nad zemským zdravotnictvím</i>	71
Palceoterapie - pravěké léčitelství	15	Zdravotničtí pracovníci	72
Magicko-animistické konceptce	17	Zdravotnická zařízení	75
Rímská epizoda	18	<i>Struktura zdravotnických profesí a institucí v rámci města</i>	78
2. Středověká medicína do poloviny 14. století	19	Výuka medicíny a lékařská věda	81
Demografický vývoj a životní podmínky	21	<i>Lékařská fakulta v Praze</i>	81
Nemoci a jejich léčeni	23	<i>Představitelé lékařské vědy</i>	84
Počátky zdravotnických opatření, institucí a léčitelských profesí	26	<i>Nové formy vědecké spolupráce - společnosti, časopisy, knihovny</i>	87
<i>Špitály</i>	27	5. Od osvětských reforem do roku 1848	89
<i>Léčitelé, lázně, lékárny</i>	29	Demografický vývoj a zdravotní stav obyvatelstva	89
Zárodky lékařské vzdělanosti a vědy	31	<i>Demografický vývoj</i>	89
3. Od středověku k renesanci (1348-1620)	33	Zdravotní stav obyvatelstva	90
Demografický vývoj a životní podmínky	35	Zdravotnické zákonodárství a veřejné zdravotnictví	93
Nemoci, diagnostika a terapie	37	<i>Zdravotnické zákonodárství</i>	93
<i>„Černá smrt“ - mor</i>	40	<i>Veřejné zdravotnictví</i>	96
<i>Ostatní nemoci</i>	42	Zdravotničtí pracovníci	97
Zdravotnická opatření, instituce a profese	43	<i>Kategorie zdravotníků a jejich vzdělání</i>	97
<i>Špitály, lázně, lékárny</i>	46	<i>Počty a rozmístění zdravotníků</i>	101
<i>Doktoři, lékaři, léčitelé</i>	49	<i>Sociální postavení a společenská prestiž zdravotníků</i>	102
Lékařská věda v období univerzitní medicíny a renesance	51	<i>Účast zdravotníků ve veřejném životě</i>	104
<i>Pražská lékařská fakulta</i>	51	<i>Vztah veřejnosti ke zdravotníkům a zdravotní péči</i>	105
<i>Osobnosti</i>	54	Zdravotnická zařízení	105
4. Doba pobělohorská (1620-1740)	61	<i>Lůžková a ambulantní zařízení</i>	105
Demografický vývoj a životní podmínky	63	<i>Lékárny</i>	110
Nemoci a jejich léčeni	65	<i>Lázně</i>	110
<i>Ústup moru</i>	65	Lékařská věda a výuka	111
<i>Ostatní nemoci</i>	68	<i>Učené společnosti a jejich periodika</i>	112
<i>Diagnostické a terapeutické metody</i>	69	<i>Lékařská fakulta v Praze</i>	112
		<i>Lékařská výuka na Moravě</i>	117

6. Od roku 1848 do roku 1918 119

Demografický vývoj a zdravotní stav obyvatelstva	119
<i>Demografický vývoj</i>	119
Zdravotní stav obyvatelstva	120
Zdravotnické zákonodárství a veřejné zdravotnictví	122
<i>Reformní hnutí v oblasti zdravotnictví let 1848/49</i>	122
<i>Veřejné zdravotnictví ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století</i>	125
Zdravotní pracovníci	128
<i>Lékaři a jejich stavovské organizace</i>	128
<i>Ranlékaři a ostatní kategorie zdravotníků</i>	130
<i>Počty a rozmístění zdravotníků</i>	131
<i>Sociální postavení a společenská prestiž zdravotníků</i>	131
<i>Účast zdravotníků v kulturním a politickém životě</i>	134
<i>Vztah veřejnosti ke zdravotníkům</i>	134
<i>Zdravotníci a válka</i>	135
Zdravotnická zařízení	136
<i>Lůžková a ambulantní zařízení</i>	136
<i>Lékárny a farmaceutická výroba</i>	140
<i>Lázně</i>	141
Lékařská věda a výuka	141
<i>Odborné společnosti, časopisy, sjezdy</i>	143
<i>Lékařské fakulty v Praze</i>	145
<i>Lékařsko-chirurgické studium v Olomouci</i>	156

7. Za první republiky (1918–1938) 157

Demografické poměry a zdravotní stav obyvatelstva	157
<i>Demografické poměry</i>	157
Zdravotní stav obyvatelstva	158
Organizace zdravotnictví	161
<i>Státní zdravotní správa</i>	161
<i>Nemocenské a úrazové pojištění</i>	163
<i>Dobrovolné zdravotnické instituce</i>	165
<i>Medicína a společnost</i>	167
Zdravotnická zařízení	168
<i>Lůžková zařízení</i>	169
<i>Ambulantní péče</i>	173
<i>Lázeňství</i>	174
<i>Lékárenství a farmaceutická výroba</i>	174
Zdravotnický průmysl	175
<i>Záchraná služba a přeprava sanitními vozy</i>	175

Zdravotnický personál	176
<i>Lékaři</i>	176
<i>Profesní organizace lékařů</i>	181
<i>Ošetřovatelský personál a porodní asistentky</i>	182
Lékařská věda a výuka	184
<i>Vědecké společnosti, časopisy, sjezdy, mezinárodní kontakty</i>	185
<i>Neuniverzitní ústavy</i>	186
<i>Lékařské fakulty</i>	187

8. Za nacistické okupace (1939–1945) 195

Obyvatelstvo a jeho zdravotní stav	196
Změny v organizaci zdravotnictví	197
Proměny lékařského stavu	200
<i>Likvidace židovských lékařů</i>	201
<i>Čeští lékaři mezi odbojem, perzekucí a kolaborací</i>	202
<i>Lékaři v exilu</i>	206
Lékařská věda a školství	210
<i>Lékařské fakulty a jejich kliniky v letech 1939–1945: Příklad zásahů okupačních orgánů v oblasti vysokých škol a nemocničních zařízení</i>	211

9. „Zdraví všem“ aneb Cesta tam a zase zpátky (1945–2000) 217

Obyvatelstvo a jeho zdravotní stav	217
Proměny organizace zdravotnictví	219
Lékařská věda, výzkum a výuka	222
<i>Lékařské fakulty</i>	222
<i>Vědecké ústavy</i>	227
<i>Vědecké společnosti</i>	228
<i>Vědecké publikace</i>	229

Použitá a doporučená literatura 231

Literatura k úvodu	231
Bibliografie prací zahrnujících více období	231
Literatura k 1. a 2. kapitole	233
Literatura ke 3. kapitole	233
Literatura ke 4. kapitole	235
Literatura k 5. kapitole	236
Literatura k 6. kapitole	236
Literatura k 7. kapitole	238
Literatura k 8. kapitole	239
Literatura k 9. kapitole	240

Jmenný rejstřík 241